

Öğretmen Görüşlerine Göre Okul Aile Birliklerinin Okula Katkısının İncelenmesi

Eğitim Dünyası Araştırma
ve Geliştirme Dergisi
Cilt: 1 Sayı: 2
Sayfa Aralığı: 40-61
e-ISSN: 3062-3863
10.5281/zenodo.17069377
edagonline.com
© Eğitim 2023 Derneği

Emin Şahin

Millî Eğitim Bakanlığı, e-posta: eminbey001@gmail.com

Kaynak Göster:

Şahin, E. (2025). Öğretmen görüşlerine göre okul aile birliklerinin okula katkısının incelenmesi. *EDAG Online*, 1(2), 40-61. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17069377>

ÖZET

Bu araştırma okul aile birliklerinin okullara olan katkısı öğretmen görüşlerine başvurularak, nitel araştırma yöntemiyle ortaya koyulmuştur. Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formları uygulanmış olup, görüşme formu Düzce ili merkez ilçesi, Gölyaka ilçesinde bulunan 7 okulda (farklı kademelerde) görev yapmakta olan 15 farklı öğretmene uygulanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiş ve görüşmeden elde edilen ses kayıtları ve notlar yazıya dökülerek ayrıştırılmıştır. Ayrıştırılan ve çözümlenen verilerden kod, kategori ve temalar oluşturulmuştur. Katılımcılarla yapılan görüşmeden alıntılar araştırmaya doğrudan yansıtılarak araştırma güçlendirilmiştir. Öğretmenlerden toplanan veriler analiz edilirken ifadeler kategorilerde toplanmıştır. Daha sonra veriler analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda okul aile birliklerinin okula istenen düzeyde katkı sağlayamadığı ve bunun temelinde iletişim eksikliği olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun için okul yöneticileri okul çevre ilişkisini sağlamak adına öğretmen okul aile birliği iletişimini artırmalı, bunun için toplantılar, görüşmeler yapılmalı; okul aile birliği ile planlama ve iş birliği yaparken öğretmen görüşlerine de başvurulmalıdır. Veliler de okul yönetimine dahil edilmeli ve bu konuda motivasyon sağlanmalıdır. Eğitimin önemi çevreye hissettirilmeli, çevrenin katılımı sağlanmalı ve bu süreç birlikte yürütülmelidir.

Anahtar Kelimeler: Okul aile birliği, öğretmenler, okul yöneticileri, okul çevre ilişkisi, öğrenci başarı ve motivasyonu.

ABSTRACT

This study investigates the contributions of parent-teacher associations (school-parent unions) to schools based on teachers' perspectives, employing a qualitative research design. Semi-structured interview forms were administered to 15 teachers working at seven schools of different levels located in the central and Gölyaka districts of Düzce province. The collected data were analyzed using content analysis. Audio recordings and notes obtained during the interviews were transcribed and coded, and subsequently categorized into codes, categories, and themes. Direct quotations from the interviews were incorporated into the study to enhance the credibility of the findings. During the analysis of the data collected from teachers, the statements were grouped into categories and then subjected to further analysis. The findings revealed that school-parent unions could not contribute to schools at the desired level, primarily due to communication deficiencies. In light of this, it is suggested that school administrators should strengthen communication between teachers and parent-teacher associations in order to foster stronger school-community relations. Meetings and discussions should be organized, and teachers' opinions should be taken into account in the planning and cooperation processes with parent-teacher associations. Furthermore, parents should be involved in school administration and motivated to participate. The significance of education should be emphasized within the community, active community participation should be encouraged, and the process should be carried out collaboratively.

Key Words: PTA, teachers, school administrators, school environment relationship, student achievement and motivation.

Giriş

Bireylerin eğitim süreci, aile ortamında başlayıp okul öncesi eğitimle devam eder. Bu evre, çocukların eğitim sistemiyle ilk kez tanıştıkları aşamadır ve onların gelişimsel dönemlerini dikkate alarak, sosyal becerilerin, toplumsal normların öğrenilmesi ve benimsenmesi, paylaşım, iş birliği, doğa ve canlılara saygı gibi temel becerilerin kazandırıldığı bir süreci içerir. Okul öncesi eğitim kurumlarının temel amacı, çocukları ilkokula hazırlamak ve onların okula uyum düzeylerini artırmaktır; bu aşamada okuma yazma öğretimi hedeflenmez. Eğitim sürecinde, diğer eğitim kademelerinde olduğu gibi, okul ve aile arasında iş birliği önemli bir rol oynar.

Çocukların eğitim ihtiyaçlarının yalnızca okullar tarafından karşılanması genellikle mümkün olmamaktadır. Ailelerin okullarla iş birliği yapmaları ve sürekli iletişim içinde olmaları, çocukların motivasyonunu ve okuldaki başarılarını olumlu yönde etkilemektedir. Eğitim süreci, aslında ailede başlar; çünkü çocuklar, yaşamın ilk yıllarında aile bireylerini rol model olarak alırlar. Bu yaş grubundaki çocuklar özellikle model olarak öğrenme eğilimindedirler. Bu nedenle, aile, çocuğun geleceğini şekillendiren temel bir etkidir. Eğitim programlarını tasarlarken aile faktörünü göz ardı etmek veya dışlamak, yanlış bir yaklaşımdır. Çocuklar, aileleriyle bir bütünlük oluştururlar ve algılarının en keskin olduğu dönemde onlara rehberlik etmek büyük önem taşır. Aile ve okulun eğitim yaklaşımlarının paralel olması ve birbirinden ayrılmaması gerekmektedir. Eğitim sürecinde tutarsızlık yaşanması, istenmeyen sonuçlara yol açabilir (Ok, 2016).

Öğrencilerin akademik başarılarını etkileyen çok sayıda faktör bulunmaktadır. Bu faktörler, okul içi ve okul dışı etkenler olarak iki ana grupta değerlendirilebilir. Okul dışı etkenler arasında aile önemli bir yer tutar. Aileler, çocuklarının başarısını çeşitli yollarla etkileyebilir. Öğrencilerin aileleriyle olan bağları, iletişim düzeyleri ve okulla iş birliği, akademik başarıyı hem doğrudan hem de dolaylı yollarla etkileyen unsurlardır. Çocuklarla sağlıklı iletişim kuran, onlara güvenli ve destekleyici bir aile ortamı sağlayan, okulla etkileşimde bulunan ve okul etkinliklerine katılan aileler, çocuklarının akademik başarısını artırmaktadır. Ailelerin çocuklarını kapsamlı bir şekilde tanınması, eğitim-öğretim hayatında başarılı bir başlangıcın temelini oluşturur. Çocuklarının gelişimsel özelliklerinden habersiz olan ve onların ihtiyaçlarını anlamayan aileler, okulla iş birliği yapma ve eğitim sürecine katkıda bulunma konusunda yetersiz kalabilirler. Etkili bir okul-aile iş birliği, ailelerin çocuklarını iyi tanımaları ve ihtiyaçlarını anlamaları ile mümkündür (Aslanargun, 2007).

Okul ve aile, eğitim-öğretim sürecinin temel iki bileşenidir. Günümüzde değişen yaşam koşulları nedeniyle ailelerin çocuklarına ayırabildikleri zaman giderek sınırlanmaktadır. Anne ve babaların her ikisinin de çalışması gibi günlük yaşamın getirdiği yoğunluk, çocuklarla geçirilen zamanı azaltmaktadır. Aile desteğinin olmaması, çocukların başarıya ulaşmalarını zorlaştırmaktadır. Çocukların geleceklerini şekillendirmede ve eğitim haklarını kullanmada ailelerin ve okulların iş birliği yapması kaçınılmazdır. Çocukların eğitim hakları, çeşitli yasalar ve sözleşmelerle koruma altına alınmıştır. Çocukluk dönemi, bireylerin öğrenme kapasitelerinin en yüksek olduğu zaman dilimidir, bu da ailelerin çocukların eğitim hayatındaki önemini vurgulamaktadır.

Aile bireyleri, sadece çocukluk döneminde değil, bir bireyin hayatının her aşamasında etkili olmaktadır. Çocukluk döneminde kazanılan merak, öğrenme isteği, fikirlerini özgürce ifade edebilme yetisi ve güven duygusu, ileriki yaşamlarında önemli unsurlar olarak ortaya çıkmaktadır. Okullar, bireylerin aile ve çevresinden kaynaklanan toplumsal eşitsizlikleri gidermeye ve azaltmaya çalışmaktadır. Ayrıca, çocuklarıyla etkili bir iletişim kuramayan ailelerin bu eksikliğini gidermede okullar önemli bir rol üstlenmektedir (Toprakçı, 2022).

Ailelerin okul süreçlerine aktif olarak katılımı ve iş birliği yapması, çocuklara yönelik yaklaşım ve destek konusunda bilgi ve beceri kazanmaları, eğitimcilerin motivasyonunu artırır ve onları

daha fazla sorumluluk almaya teşvik eder. Eğitimde beklenen performansın elde edilmesi ve okulların gelişimi için, eğitimin tüm paydaşlarının sorumluluk alması ve bu sorumlulukları yerine getirmesi gerekmektedir. Aile katılımını artırmak için çeşitli stratejiler uygulanabilir (Çakır ve Yavuz, 2020). Toplumun en temel birimi olan aile, toplumun bir yansımasıdır ve kültürel değerlerin kuşaktan kuşağa aktarılmasında önemli bir rol oynar. Çocuğun sosyalleşmesinde kritik bir etkiye sahip olan aile, etkili bir eğitimin anahtar unsuru olarak kabul edilir. Aile içindeki samimi ve birincil ilişkiler, bireylerin kişilik oluşumu ve gelişiminde de temel bir etken olarak görülmektedir.

Çocuklar, çevrelerinden hem gizli öğrenme yoluyla hem de formal eğitim aracılığıyla sürekli olarak bilgi edinirler. Bu öğrenme süreçleri, onların sosyal ve bilişsel gelişimlerini etkilemektedir. Aile, bireyi en iyi tanıyan ve onun kişiliğinin şekillendiği temel ortamdır. Teknolojinin hızlı gelişimi ve çocukların sosyal medya gibi çeşitli platformlarla etkileşimde bulunmaları, eğitim-öğretimde yeni etkililik boyutları ortaya çıkarmıştır. Aile ortamında oluşan kişilik gelişiminin, okulda değiştirilmesi zor olan yanlış davranışları içerebileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Bazı değişikliklerin gerçekleştirilmesi için, sürecin aileden başlaması gerekmektedir. Etkili bir eğitim-öğretim süreci için, okulların aileleri de dahil etmesi, anne-babaları eğitim sürecine katması önemlidir. Yapılan araştırmalar, aile-okul iş birliğinin yüksek olduğu okullarda öğrenci başarısının da yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca, ailelerin çocuklarına gösterdiği ilgi ve takip, başarıyı artırmanın yanı sıra devamsızlığı da azaltmaktadır. Yüksek motivasyonla çalışan çocuklar, hedef belirleme ve bu hedeflere ulaşmada daha başarılı olmaktadır (Ceylan ve Akar, 2010).

Bir ülkenin nitelikli iş gücü ve insan kaynağını elde etmesi, eğitim sisteminin başarısına doğrudan bağlıdır. Hızla değişen dünyamızda, teknoloji ve bilimin ilerlemesi, eğitime verilmesi gereken önemi daha da artırmaktadır. Eğitim, bireyin toplumu anlamasına yardımcı olur ve bugünün ve yarının ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde tasarlanmalıdır. Eğitim süreci, çocukların doğumlarıyla başlar ve hatta anne karnında başlayarak, formal bir yapıda okullarda devam eder (Gökçe, 2007). Bu nedenle, toplumların geleceğini inşa eden temel kurumlar okullardır. Okullar, bu kadar önemli bir misyona sahipken, eğitim sürecinde en büyük sorumluluğu okul yöneticileri ve öğretmenler üstlenir. Öğrencileri hayata hazırlayan ve nitelikli bireyler yetiştirmeyi hedefleyen okullar, aile ve veli iş birliği olmadan bu hedeflere ulaşmakta zorlanabilir. Eğitim, bireyde istenen yönde kalıcı davranış değişiklikleri yaratma sürecidir. Okul yöneticileri, öğrenme-öğretme süreçlerini planlamanın yanı sıra, bu süreçlere bizzat katılmakla yükümlüdür. Ayrıca, okul yöneticilerinin tutum ve davranışları, öğretmenleri ve velileri eğitim sürecine daha fazla dahil etmekte önemli bir rol oynamaktadır.

Okul-aile iş birliğinde, aile katılımı öğrencilere verilen görevlerin yerine getirilmesi gibi bazı sorumlulukları içerir. Bu görevler, öğrencilerin sonraki öğrenmelerine hazır bulunuşluklarını ve sınıf içi performanslarını etkilemektedir. Öğrenciler, ödev yaparken çeşitli becerileri kullanmak zorundadır. Ailelerin tutumu ve okula yaklaşımları, çocukların okul hayatını birçok açıdan etkileyebilir. Öğrencilerle ilgilenmek, okul konuları hakkında konuşmak, öğretmen ziyaretleri yapmak ve çocuklarla okuma etkinlikleri düzenlemek gibi faaliyetler, çocuklara motivasyon kaynağı olmaktadır. Veli ve okul arasındaki mesafeyi azaltmak, velileri okula dahil etmek ve öğretmenlerle iş birliği yapmak, etkili bir eğitim için önemli bir ön şarttır (Akyürek, 2023). Gelişmekte olan ülkelerin eğitim sistemleri, sorumluluk sahibi, meraklı, aktif ve girişimci bireyler yetiştirmeyi hedeflemelidir. Günümüz eğitim yaklaşımları, bilgiyi bireye doğrudan aktarmaktan ziyade, bilgiyi araştıran, keşfeden, öğrenci merkezli ve süreci önemseyen bir felsefeye dayanmaktadır. Bireylerin yaşantıları yoluyla araştırma, tartışma, keşfetme, bilgiyi yorumlama, analiz etme, problem çözme ve bu bilgileri başkalarıyla paylaşma gibi beceriler sergilemeleri beklenmektedir (Demir vd., 2021).

Eğitim, bireyleri belirlenen hedeflere ulaştırmak amacıyla planlı ve programlı bir şekilde yetiştirme sürecidir. Eğitim sistemlerinin en temel unsurlarından biri okullardır. Okulda gerçekleştirilen eğitim, rastgele değil, belirli bir plan ve program dahilinde yürütülür. Okullar, toplumun talep ve ihtiyaçlarını dikkate alarak hareket eder ve toplumun okullardan beklentisi oldukça yüksektir. Okullar, bireylerin ve toplumun geleceğini büyük ölçüde etkileyen kurumlardır. Bu nedenle, okulla ilgili tüm bireylerin ve kurumların eğitim sürecine katılımı önemlidir. Öğretmenler ve okul yöneticilerinin aktif olduğu bu süreçte, ailelerin dışarıda bırakılması kabul edilemez bir durumdur. Okul ve aile iş birliği hem okul çalışanlarının motivasyonunu artırır hem de öğrencilere önemli katkılar sağlar (Çelik, 2021).

Ailelerin katılımcı ve destekleyici tutumları, okulun etkililiğini belirleyen önemli faktörlerdendir. Araştırmalar, aile katılımının yüksek olduğu okullarda akademik başarının daha yüksek olduğunu, buna karşın aile katılımının düşük veya olmadığı okullarda ise akademik başarının düşük ve sınıf tekrarı oranlarının yüksek olduğunu göstermektedir. Çocukların başarısını etkileyen diğer unsurlar da bulunmaktadır. Örneğin, anne-baba arasındaki iletişim ve tutarsızlık, çocukların başarısını etkileyen diğer faktörler arasındadır. Okullarla iş birliği yaparak eğitim sürecine aktif olarak katılan ailelerin çocukları genellikle daha başarılı olmaktadır (Diaz, 1989; Akt. Çelenk, 2003).

Çocuklar eğitim kademelerinin ilki olan okul öncesinde ailesinden edindiği bazı deneyimleri pekiştirme imkânı bulur. Çocukların ilk öğrenmeleri gerçekleştirdiği aileler çocuklarını her yönüyle tanımalı ve çocukların okulda geçirdikleri süre ile ilgili bilgi sahibi olmalıdır. Eğitim kurumları da bunu destekleyici bir tutum sergilemelidir. Okulların aile ile iş birliğinde öğretmenler çocukların yetiştiği sosyal ortam, ailenin eğitime bakış açısı hakkında bilgi sahibi olabilirler. Bu sayede aile ve öğretmenler birbirlerini daha iyi tanıma fırsatı bulurlar. Okul aile iş birliğinde okul, aile ve çocuk önemli kollar olarak karşımıza çıkar. Bu kollardan birinin işlevsiz olması diğerlerinin de performansını etkilemektedir (Ok, 2016).

Aile katılımı öğrenci başarısını artırırken, aile içinde yaşanan sorunlar, anne-babaların eğitime olan bakış açıları ve yanlış tutumları öğrenci başarısını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Anne-babaların çocuklarıyla kaliteli zaman geçirmemeleri, ilgisizlikleri, ekonomik zorluklar, çocukların sosyal etkinliklere yeterince teşvik edilmemeleri ve çocukların ilgi ve yeteneklerinin aileler tarafından yeterince desteklenmemesi, öğrenci başarısını etkileyen diğer faktörler arasındadır. Çocuklar, okulda geçirdiklerinden daha fazla zamanı evde geçirmektedirler. Okulda gerçekleşen öğrenmelerin evde desteklenmemesi, bu öğrenmelerin kalıcılığını azaltmaktadır. Hollingsworth ve Hoover (1999) tarafından da belirtildiği gibi, anne-babalar çocukların evdeki öğretmenleridir ve okulda kazandırılan davranışlar evde desteklenmediğinde kolayca bozulabilirler (akt. Ceylan, 2010).

Akademik başarıyı etkileyen faktörlerin belirlenmesi, etkili okulların temel hedeflerinden biridir. Başarıyı etkileyen genetik faktörlerin yanı sıra, çevresel koşulların da önemli bir etkisi vardır ve bu etkiler göz ardı edilmemelidir (Yaylacı, 1999). Öğrencilerin yaşadığı fiziksel ortam, kendilerine ait bir odanın olup olmaması, kardeş sayısı, güncel gazete ve dergi gibi uyaranlarla etkileşim kurabilme imkanları, okulun bulunduğu sosyoekonomik çevrenin durumu ve çocukların dışarıdan ek eğitim faaliyetlerine (kurs, özel ders gibi) katılımı, öğrenci başarısını doğrudan veya dolaylı olarak etkilemektedir. Ailelerin çocuklarıyla kurduğu etkili iletişim de başarı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir (Yaylacı, 1998).

Okullar, toplumu etkileyen ve aynı zamanda içinde bulundukları toplumdan etkilenen dinamik kurumlardır. Tourish ve Hargie'nin (1998) belirttiği gibi, her örgütte olduğu gibi okullarda da iletişim, kurumların etkililiğini artıran kritik bir unsurdur (akt. Çalışkan ve Ayık, 2015). Okullar, toplumda meydana gelen hızlı değişimlere kayıtsız kalamazlar. Günümüzdeki değişimlere uyum sağlamak, programlarını güncellemek ve bu değişimleri okul ortamında başarılı bir

şekilde uygulamak zorundadırlar. Yapılandırmacı yaklaşımın uygulanmasıyla literatüre giren 'etkili okul' kavramı, her öğrencinin öğrenebileceğini, ancak her öğrencinin kendi hızında ilerleyeceğini vurgular. Yapılandırmacı yaklaşım, öğrencinin aktif olduğu, öğretmenin bilgi aktaran değil rehber olduğu ve üst düzey becerilerin kullanıldığı bir öğrenme modelidir. Bu yaklaşımın öğrenmeyi artırması, dolayısıyla okulun etkililiğini de artırmaktadır.

Okul, eğitim-öğretimin planlı ve sistemli bir şekilde gerçekleştirildiği bir yerdir. Okulların temel hedeflerinden biri, merkezinde bulunan öğrenciyi topluma faydalı bir birey olarak kazandırmaktır (Ülker, 2019). Eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütürken, okullar bilimsel prensiplere uygun hareket eder ve günlük politikalardan ziyade sistematik yaklaşımlar benimser. Okul yönetimi, okulun hedeflerine ulaşmak için 'ne, niçin, nasıl, ne zaman, nerede ve kiminle' gibi sorulara yanıt aramalıdır. Özellikle 'kiminle' sorusuna dikkat çekildiğinde, okulun hedeflerine tek başına ulaşmasının zor olduğu görülür. Bu nedenle, okul ve aile iş birliği hayati önem taşır. Okul ve aileler arasındaki iş birliği, öğrencilerin başarısını doğrudan etkiler (Akbaşlı ve Kavak). Okul-aile iş birliği, okul yöneticileri, personeli ve veliler arasındaki iletişim, dayanışma ve katılım ile doğrudan ilişkilidir.

Araştırmalar, okul-aile iş birliğinin çocukların başarıları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir (Özcan ve Aydın, 2010). Dünya genelinde birçok ülkede, okulların ailelerle iletişim halinde olması ve aileleri eğitim sürecine dahil etme çabası önemli bir konu olarak değerlendirilmektedir. Çocuğun eğitim sürecine duyuşsal anlamda hem çocuğun hem de ailenin katılımcı bir ruhla dahil edilmesi büyük önem taşımaktadır. Okula, derslere ve arkadaşlarına karşı olumlu bir tutum geliştiremeyen çocuklarda aitlik hissi genellikle düşüktür. Çocukların okula kendilerini ait hissetmeleri gerekmektedir. Çocukları duyuşsal anlamda okula karşı istekli hale getiren okul yöneticileri ve öğretmenler, hedeflere ulaşmada önemli bir adım atmış olurlar. Veli katılımının yüksek olduğu ve sürecin bir parçası olduğu okullar, etkililik derecelerini artırmaktadır. Okul-aile iş birliğinin yetersiz olduğu okullar, velileri okula çekecek ve aktif katılımı teşvik edecek planlamalar yapmalıdır.

Etkili bir eğitimin sürdürülebilirliği, okul ve çevre iş birliğinin düzeyine bağlıdır (Akbaşlı ve Tura, 2019). Çocukların eğitim hayatında ailelerin etkisi, daha üst düzeyde ve kalıcıdır (Çelikkaya, 2006; akt. Akbaşlı ve Kavak, 2019). Çocuklar, doğdukları andan itibaren ailelerinden öğrenmeye başlar ve ilk eğitim faaliyetleri aile ortamında gerçekleşir. Bu nedenle, aile boyutuna daha fazla önem verilmeli ve okulların ailelerle olan iletişim ve iş birlikleri güçlendirilmelidir. Akademik sonuçların veya belirli bir ürünün elde edilmesi, okulların tek başına başarabileceği bir durum değildir. Ailelerin desteği olmaksızın başarılı bir eğitim-öğretim süreci gerçekleştirmek mümkün değildir. Aileler, çocukların hayatında doğumdan itibaren en etkili rolü oynarlar. Çocukların kişilik yapıları, toplumsal uyumları, saygı, sevgi ve görgü kurallarının temelleri aileleriyle geçirdikleri kritik yıllarda atılır. Ailelerin her bir tutumu, çocuklarının tüm yaşamını olumlu veya olumsuz yönde etkileyebilir. Çocuk yetiştirmek, sadece fiziksel ihtiyaçların karşılanması ibaret değil, aynı zamanda çocuğun birey olarak hayata adapte edilmesi ve eğitim alması sürecidir (Jeynes ve Şad, 2012; akt. Çayır vd., 2023).

Okullar, çevrelerini etkileyen ve çevreden etkilenen kurumlar olarak işlev görürler. Bir sistem olarak ele alındığında, okullar girdilerini çevreden alır, bu girdilerle etkileşimde bulunur ve sonuç olarak elde ettikleri çıktıları tekrar çevreye sunarlar (Çayır vd., 2023). Okul ve aile arasındaki etkileşimin bu kadar yoğun olduğu bir ortamda, bu iki unsuru birbirinden ayrı düşünmek doğru değildir. Aileler, çocuklarının eğitim hayatına başlamalarıyla birlikte okullarla sorumlulukları paylaşmaya başlar ve bu iş birliği süreci devam etmelidir. Günümüzde çocukların başarılı öğrenciler olmaları için aile ve okulun bu süreci birlikte yürütmesi ve eğitimle ilgili konularda iş birliği yapması gerekmektedir (Hill, 2004; akt. İlgar ve Topaç, 2013). Türk eğitim sisteminde, eğitimin kalitesini önemli ölçüde zayıflatan faktörlerden biri, çocuğu

hayata hazırlamada temel rol oynayan okul-aile iş birliğinin yetersiz olmasıdır. Aile birliği ve okul koruma dernekleri yeterince organize değildir. Veli toplantı günleri dışında velilerle düzenli bir koordinasyon genellikle bulunmamaktadır. İlköğretimdeki ebeveynler, okulun hukuki ve idari ilişkiler kurma yükümlülüğü olan paydaşlardır. Okulun tüm birimleri ve velilerin birbirleriyle etkileşimde bulunmaları ve üzerlerine düşen görevleri yerine getirmeleri gerekmektedir.

Türkiye'de, diğer ülkelerde olduğu gibi, okul-aile birliklerinin çalışmalarını daha verimli ve aile katılımını artırıcı yönde geliştirmek için kanuni düzenlemeler yapılmıştır. Örneğin, Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 16. maddesi şöyle der: "Eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak için okul ile aile arasında işbirliği sağlanır. Bu amaçla okullarda okul-aile birlikleri kurulur." Ayrıca, Millî Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliği, okul-aile birliklerinin kuruluş amacını ve görevlerini şu şekilde açıklar: "Birlik, okul ile aile arasında bütünleşmeyi gerçekleştirmek, veli ve okul arasında iletişimi ve iş birliğini sağlamak, eğitim-öğretimi geliştirici faaliyetleri desteklemek, maddi imkânlardan yoksun öğrencilerin zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak ve okula maddî katkı sağlamak üzere" (Ceylan ve Akar, 2010).

Aile, insan ilişkilerinin sergilendiği bir ilk sahne olarak kabul edilebilir. Bu sahnede çocuk, insan ilişkilerinin tüm karmaşık yönlerini gözlemleyerek ve yaşayarak öğrenir. Anlaşma, uzlaşma, bağlılık ve iş birliği gibi insan ilişkilerini tanımlayan olumlu nitelikler, aile ortamında kazanılır. Aynı şekilde, anlaşmazlık, çatışma ve benzeri olumsuz durumlarla başa çıkma şekilleri de evde öğrenilir. Aile, insanın doğal ve kültürel gerçekliklerini öğrendiği ilk yerdir (Özgan ve Aydın, 2010). Gerçeğe açılan ilk kapı, dünya sahnesine çıkan ilk dekorasyon olarak tanımlanabilir. Aile aynı zamanda güven, paylaşım, iletişim ve aktörleri tanımanın ilk ortamıdır; sevgiyi, hayal kırıklığını, gücü, güçsüzlüğü, bedenimizi, kendimizi ve dilimizi tanıdığımız ilk yuva olarak görülür.

Bireylerin hayatlarında en belirleyici rollerden biri okullara aittir. Eğitim-öğretim faaliyetlerinin planlanması ve uygulanması aşamasında okul yöneticileri ve öğretmenler önemli bir rol üstlenirler. Nitelikli bir eğitim sürecinin gerçekleştirilmesi için aile ve veli etkeninin dışarıda bırakılması pek anlamlı değildir. Bu nedenle, okul-aile iş birliği, sürecin her aşamasında büyük önem taşımaktadır (Calderhead, 1997; akt. Gökçe, 2010). Özellikle ilköğretim kademesi, çocukların akademik başarılarının başlangıcı olması açısından büyük önem arz eder. Öğretmenler, okul-aile iş birliğinin sağlanması ve geliştirilmesinde kritik bir rol oynarlar. Çünkü öğretmenler, öğrencilerle doğrudan iletişim kurarak onların ilgi ve ihtiyaçlarını yakından takip edebilirler.

Okul-aile birliği ve okul yöneticileri arasında sadece ekonomik katkı sağlama beklentisinin oluşması, velilerin okul-aile birliklerinde görev alma konusunda düşük katılım göstermelerine neden olmaktadır (Öz, 1983; akt. Porsuk ve Kunt, 2012). Okullardan ve eğitim sürecinden uzaklaşan veliler, destek gerektiren konularda ve karşılaştıkları sorunlarda öğretmenlerden ve okul yöneticilerinden gerekli desteği alamamakta ve okul-aile birliğinin hedeflerine ulaşmak için gerekli iş birliğini yapamamaktadır. İletişim kuramayan aileler, bazen problemlerin farkına varamamakta veya farkına varsalar bile çözüm konusunda adım atamamaktadır (Porsuk ve Kunt, 2012). Bir okulun temel bileşenleri okul yöneticisi, öğretmen, öğrenci ve ailelerdir. Başarılı bir eğitim ve öğrenci başarısı için bu temel bileşenlerin uyum ve iş birliği içinde çalışması gerekmektedir. Bileşenlerin tutarlılığı ve iş birliği, velilerin ve öğrencilerin yönetime katılımının desteklenmesiyle sağlanabilir (Çuhadar, 2020). Ailelerin yönetime katılımı, yani okulla ilgili iş ve işlemlerde, eğitim-öğretim sürecinde aktif rol alması, eğitimin niteliğini artıracaktır. Ayrıca, yönetime katılım sağlandığında, yöneticiler karar verme yetkisini paylaşacak ve aileler daha sorumlu davranacaklardır.

Okul ve aile arasındaki her türlü iletişim eğitim sürecine ailenin katılımına örnektir. Epstein'e göre aile katılımı altı başlık altında sınıflandırılmıştır:

- Ebeveynlik
- İletişim
- Gönüllülük
- Evde Öğrenme
- Karar Verme
- Toplumla İş birliği

Epstein'e göre öğretmen, öğrenci ve ailelerin okul yönetimine katılması karar verme maddesi ile ilgili olan bir katılım türüdür. Eğitimden beklenen verimin sağlanması, eğitim sisteminden istenen çıktılarının alınması için aile desteği her geçen gün önemini artırmaktadır. Bu yüzden eğitim programlarının da öğretmen, okul yöneticileri ve ailelerin beklentilerine cevap vermesi gerekmektedir (Porsuk ve Kunt, 2012).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, öğretmen görüşlerine dayanarak okul-aile birliklerinin okullara olan katkısını incelemektir. Araştırma, öğretmenlerin okul-aile birliklerinin eğitim sürecine, öğrenci başarısına ve okulun genel işleyişine etkilerini değerlendirmeyi hedeflemektedir. Bu temel amaç kapsamında aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

1. Okul-aile birliklerine katılım düzeyi öğretmenler tarafından nasıl değerlendirilmektedir?
2. Okul-aile birliklerinin öğretmenlerle iş birliği düzeyi ne durumdadır ayrıca iş birliği sürecinde karşılaşılan zorluklar nelerdir?
3. Öğretmen görüşlerine göre okul-aile birliklerinden eğitim sürecine nasıl katkı sağlanmaktadır?
4. Okul-aile birliklerinin eğitim öğretim sürecine olan katkısı hangi yöntemlerle en üst düzeye çıkarılabilir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Yapılan bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemi, sosyal bilimlerde ve diğer alanlarda kullanılan bir araştırma yaklaşımıdır. Bu yöntem, fenomenleri, ilişkileri, davranışları ve deneyimleri anlamak için kalitatif veri toplama ve analizine dayanır. Sayısal verilerin aksine, nitel araştırma kapsamlı, derinlemesine ve genellikle betimsel bir yaklaşımı benimser.

Nitel araştırma yöntemleri, katılımcıların deneyimlerini, düşüncelerini, duygularını ve bakış açılarını anlamak amacıyla gözlem, derinlemesine mülakatlar, odak grupları, araştırmacının kişisel gözlemleri, belge analizi gibi teknikleri kullanır. Araştırmacılar, katılımcıların doğal ortamlarında davranışlarını gözlemleyebilir, onlarla derinlemesine görüşmeler yapabilir veya belgeleri inceleyebilirler. (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Nitel araştırma yöntemi, genellikle yeni bir fenomenin veya konunun anlaşılması, karmaşık ilişkilerin açıklanması, insan davranışlarının derinlemesine incelenmesi gibi durumlarda kullanılır. Bu yöntem, verilerin derinlemesine analiz edilmesine ve katılımcıların bakış açılarını anlamaya odaklanarak zengin ve detaylı bilgi sağlar.

Çalışma Grubu

Araştırma grubunu Düzce ili Merkez ilçesindeki okullarda çalışan 7 öğretmen, Gölyaka ilçesinde çalışan 3 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışma grubunda bulunan öğretmenler araştırmaya katılmadan önce araştırmanın konusu ve amacı hakkında ayrıntılı olarak bilgilendirilmiştir. Çalışma grubuna yapılan görüşmelerde gizlilik esasının gözetileceği ve korunacağı ile ilgili güvence verilmiştir. Ayrıca araştırma görüşmelerinin gönüllülük esasına göre yapılacağı söylenmiş ve gönüllü olanlarla çalışma yapılmıştır. Araştırma ölçeği olarak yarı yapılandırılmış görüşme ölçeği kullanılmıştır. Yapılan çalışmanın analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırmada okul aile birliklerinin okula katkısı 2023-2024 eğitim öğretim yılında farklı kademelerde merkezi okullarda çalışan farklı branş ve cinsiyetteki öğretmenlerin görüşlerine yer verilmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin demografik özellikleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1.

Örneklem Grubunun Demografik Özellikleri

Kod	Cinsiyet	Yaş	Okul Türü	Branş	Mesleki Kıdem	Eğitim Düzeyi
Ö1	Kadın	30	İlkokul	Sınıf Öğretmenliği	8	Lisans
Ö2	Erkek	34	İlkokul	Sınıf Öğretmenliği	10	Lisans
Ö3	Erkek	42	İlkokul	Sınıf Öğretmenliği	18	Yüksek Lisans
Ö4	Kadın	33	İlkokul	Sınıf Öğretmenliği	9	Lisans
Ö5	Kadın	28	Ortaokul	İngilizce	5	Lisans
Ö6	Erkek	39	Lise	Coğrafya	11	Yüksek Lisans
Ö7	Erkek	47	İlkokul	Sınıf Öğretmenliği	25	Lisans
Ö8	Kadın	32	Ortaokul	Matematik	9	Lisans
Ö9	Erkek	52	İlkokul	Sınıf öğretmenliği	27	Lisans
Ö10	Kadın	29	Lise	Tarih	6	Lisans

Tablo 1’de örneklem grubunun demografik özellikleri incelendiğinde 6 sınıf öğretmeni, 1 İngilizce, 1 tarih, 1 coğrafya ve 1 matematik öğretmeninden oluştuğu görülmektedir. Mesleki kıdem açısından bakıldığında 6 ile 25 yıl arasında değiştiği görülmektedir. Katılımcıların 2’si yüksek lisans düzeyinde, 8’i lisans düzeyinde eğitime sahiptir. Katılımcıların 5’i erkek, 5’i kadın öğretmenden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Yapılan bu araştırmada verileri toplamada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin, yapılandırılmış görüşme tekniğinden ayıran en belirgin özellik katı bir çerçevesinin olmamasıdır. Yapılandırılmamış görüşme tekniğinden ayıran özelliği ise bu görüşme tekniği kadar esnek olmamasıdır. Bahsedilen bu iki görüşme tekniğinin arasında yer alan bu görüşme yarı yapılandırılmış görüşme tekniği olarak isimlendirilmektedir. Yarı yapılandırma görüşme formu okul aile birliklerinin okullara olan katkısının belirlenmesi ve bu konuda etkililiğin artırılması için izlenecek yollar hakkında öneri sunması adına araştırmacı tarafından geliştirilerek hazırlanmıştır. Formun uygulanabilirliğini test etmek amacıyla 2 ilkokul öğretmeniyle ön görüşme yapılmıştır. Yapılan görüşmenin ardından uzman görüşüne başvurularak geçerlilik sorunu giderilmeye çalışılmıştır. Ardından bu taramalardan elde edilen verilerden hareketle farklı kademelerde çalışan öğretmenlere yönelik yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Bu görüşme formunda 8 soru kullanılarak görüşmenin derinlemesine yapılmasına olanak sağlayacak ve ihtiyacı karşılayacak şekilde hazırlanmaya çalışılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Yapılan bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formunun uygulanacağı öğretmenler

belirlenerek bu öğretmenlerle iletişime geçilmiştir. İletişime geçilen öğretmenlere konunun içeriği hakkında bilgi verilerek görüşme ile ilgili randevu talep edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulamaya konulmadan önce bu görüşme sorularına verdikleri cevapların gizliliği koşullarına sadık kalınacağı hususunda olan tereddütleri giderilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu soruları ile öğretmenin araştırma konusundaki düşünce ve önerileri hakkında ayrıntılı ve derinlemesine bilgiler elde etmek amaçlanmıştır.

Görüşme esnasında farklı kademedeki çalışan öğretmenlerle yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler 2023-2024 eğitim öğretim yılında Düzce ili Merkez ilçesinde bulunan 4 okulda ve Gölyaka ilçesinde bulunan 2 okulda görevli öğretmenlerden araştırmaya katkı sağlamak isteyen öğretmenlerle yapılmıştır. Çalışmada, Yükseköğretim Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere titizlikle uyulmuştur. Katılımcıların hukuksal haklarını korumak ve özgür iradelerine saygı göstermek amacıyla gönüllülük esası ilkesine uyulmuştur. Araştırma sürecinde izin almak suretiyle katılımcıların ses kaydı alınmış ve notlar tutulmuştur. Araştırma için sağlanan mekânlar, imkânlar ve cihazlar amaç dışı kullanılmamış; kişi ve kurumlardan temin edilen veri ve bilgiler, izin verildiği ölçüde ve şekilde kullanılmış, bu bilgilerin gizliliğine azami riayet edilmiş ve bilgiler hassasiyetle korunmuştur. Araştırma sürecinde katılımcılar hiçbir şekilde yönlendirilmemiş ve araştırmacı yansızlığı azami derecede korumuştur. Tüm araştırma verileri emin ve kolay ulaşılabilir bir biçimde arşivlenmiş, araştırma verileri güvenilirliği ve geçerliği saptanmış araçlarla elde edilmiştir. Çalışma etiği ve ahlaki açıdan uygun olmayacağı düşüncesiyle, katılımcıların gerçek isimleri kullanılmamış; öğretmen isimleri Ö1, Ö2, Ö10 şeklinde kodlanmıştır. Yaklaşık 20 ila 30 dakika süren görüşmeler, okulda belirlenmiş olan bir odada gerçekleştirilmiştir.

Görüşmede katılımcıların sorular için verdikleri yanıtların içeriği analiz edilerek birbirine benzeyen cevapların kategorize edildiği betimsel ve içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi kullanmanın temel amacı benzer cevapları belirli kavramlar doğrultusunda okuyucunun anlayabileceği bir şekilde düzenlemektir. İçerik analizi verilerin detaylı olarak işlenmesini ve betimsel bir yaklaşım içerisinde kavramların ve temaların ortaya çıkmasını sağlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Katılımcılara yöneltilen sorular metinlere dönüştürülerek alt kategorilerde toplanmış ve kodlar oluşturulmuştur. Bunun sonucunda elde edilen veriler tablo haline getirilerek sunulmuştur.

Bulgular ve Yorum

Okul Aile Birliklerinin Genel Algısı ve İşlevi

Yapılan görüşmeler neticesinde ortaya çıkan ilk tema “Okul Aile Birliklerinin Genel Algısı ve İşlevi” şeklinde belirlenmiştir. Bu temaya ait kategori ve kodlar Tablo 2’de verilmiştir.

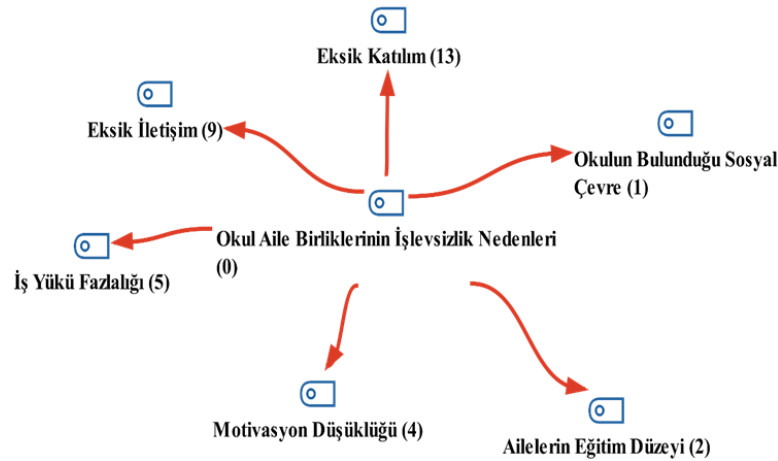
Tablo 2.*Okul Aile Birliklerinin Genel Algısı ve İşlevi Temasına Ait Kategori ve Kodlar*

Tema	Kategori	Kod
Okul Aile Birliklerinin Genel Algısı ve İşlevi	Okul Aile Birliklerinin İşlevsizlik Nedenleri	Eksik Katılım
		İletişim Eksikliği
		İş Yüğü Fazlalığı
		Düşük Motivasyon
		Geniş Çalışma Alanı
		Yetki Sınırlarını Tanımama
	Okul Aile Birliklerinin İşlevleri	Ailelerin Eğitim Düzeyi
		Okulun Bulunduğu Çevrenin Sosyal Yapısı
		İş birliği Sağlama
		Liderlik Yapma
		Okul Aile İletişimini Sağlama
		Maddi Kaynak Sağlama
		Fiziksel Çevre Düzenine Katkı

Tablo 2’de görüldüğü üzere “Okul Aile Birliklerinin Genel Algısı ve İşlevi” temasına ait iki farklı kategori ve 11 ayrı kod söz konusudur. Kategoriler sırasıyla “Okul Aile Birliklerinin İşlevsizlik Nedenleri” ve “Okul Aile Birliklerinin İşlevleri” şeklindedir.

Okul Aile Birliklerinin İşlevsizlik Nedenleri

Şekil 1’de okul aile birliklerinin işlevsizlik nedenleri ve frekansları verilmiştir.

Şekil 1.*Okul Aile Birliklerinin İşlevsizlik Nedenleri*

Çözümlenen verilerden hareketle ilk kategori olarak “Okul Aile Birliklerinin Genel Algısı ve İşlevi” meydana getirilmiştir ve bu kategorinin altında 6 farklı kod söz konusudur. Velilerin okul aile birliklerinde görev almak istememesi, katılım sağlamaması, okul yöneticileri ve çevre arasındaki iletişim eksikliği, okul aile birliklerinin iş yükünün fazla olması, çalışma alanlarının geniş olması, okulun bulunduğu çevrenin sosyo-kültürel yapısı ve okul aile birliklerinin yetki sınırlı her zaman tanıyamaması okul aile birliklerinin işlevsiz kalmasında temel nedenler olarak belirlenmiştir. Ailelerin okul aile birliğinde görev almak istememesi okul aile birliklerinin işlevsizlik nedeni olarak işaret edilmiştir. Bu konuyla ilgili bir öğretmen görüşüne aşağıda yer verilmiştir.

“Okul aile birliği okul için en önemli iş birliği mekanizmasıdır. Her ne kadar çok işlevi olsa da etkinlik olarak katılımı eksik kaldıklarını düşünüyorum.”
[Ö1]

Okul yöneticileri ve aileler arasındaki iletişim eksikliği de okul aile birliklerinin işlevsiz kalmasında farklı bir neden olarak gösterilmiştir. Örneğin Ö9 kod isimli öğretmenin *“İşlevlerine gelince bence birçok şehirde ve okulda okul aile birlikleri etkin bir şekilde rol almamaktadır. Bunun nedenini okul yönetiminin velilerle ve çevre ile yeterince iletişim kurmasına bağlayabiliriz. [Ö9]* ifadeleri buna kanıt olarak gösterilebilir.

Farklı öğretmenlerin görüşlerinde ise iş yükünün fazla olması ve motivasyon düşüklüğü okul aile birliklerinin işlevsizlik nedenleri olarak ifade edilmiştir. Günlük hayatta ve okulda okul aile birliği üyelerinin iş yükünün fazla olması ayrıca yapılan çalışmaların takdir edilmemesi işlevsizliğe neden olmaktadır. Bu durum ile bazı katılımcı ifadelerine aşağıda yer verilmiştir.

Günümüz yaşam tarzında hem ailelerin yoğun çalışma hayatı hem de okulların iş yükünün fazla olmasından dolayı bu iki taraf arasında bağların zayıflaması doğrudan öğrenciyi etkilemekte ve okulların iş yükünü ve sorumluluğunu artırmaktadır. [Ö6]

Okul aile birliklerinin çalışma alanının geniş olması da diğer bir işlevsizlik nedeni olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konu ile ilgili bir öğretmen görüşüne aşağıda yer verilmiştir.

“Okul aile birliklerinin okula katkı sunmak anlamında çok geniş çalışma alanları var ama bazı okullarda maalesef yeteri düzeyde katkı sağlanmıyor.”
[Ö7]

Okul aile birliklerinin motivasyonlarının düşük olması da işlevsizliğin diğer bir nedeni olarak görülmektedir. Örneğin Ö2 kod adlı öğretmenin *“Aileler katılmıyor. Katılmayıp işleyişle alakalı da olumsuz dönüş yaptıkları için idarecinde isteğini azaltıyor.”* ifadeleri buna kanıt olarak gösterilebilir. Okul aile birliklerinin bazı durumlarda yetki sınırlarını tanıyamaması yine okul aile birliklerinin işlevselliğini olumsuz anlamda etkilemektedir. Bu konu ile bir öğretmen görüşüne aşağıda yer verilmiştir.

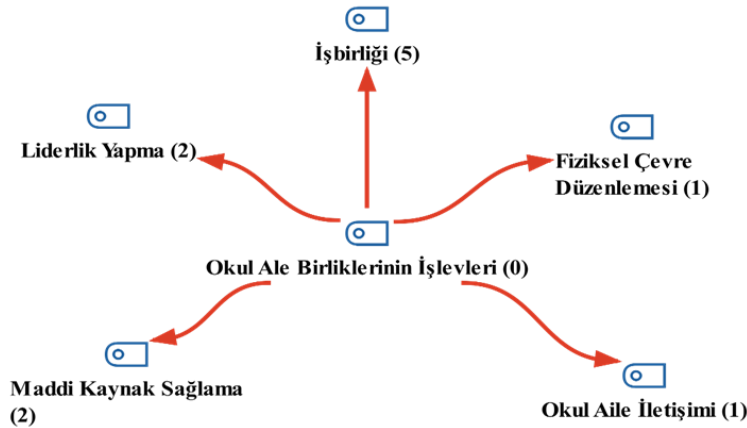
“Okulda karşımıza çıkan farklı problemlere karşı çözüm yolları üretme konusunda faydalarının olduğunu görüyorum. Yetki sınırları aşmadığı sürece okulda var olmaya devam edebilirler.” [Ö5]

Ailelerin eğitim düzeyi de okul aile birliklerinin işlevselliğini etkilemektedir. Örneğin Ö6 kod adlı öğretmenin *“Okulda karşımıza çıkan farklı problemlere karşı çözüm yolları üretme konusunda faydalarının olduğunu görüyorum. Yetki sınırları aşmadığı sürece okulda var olmaya devam edebilirler.”* ifadeleri buna kanıt olarak gösterilebilir. Okulun bulunduğu çevrenin sosyal ve ekonomik durumu okul aile birliklerinin işlevselliğinde ayrı bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konu ile ilgili bir öğretmen görüşüne aşağıda yer verilmiştir.

“Genel manada düşünürsek ister kırsaldaki okullar olsun ister merkezdeki okullar olsun okul aile birliğinden bence yeterince destek alamıyor.” [Ö9]

Okul Aile Birliklerinin İşlevleri

Şekil 2’de okul aile birliklerinin işlevleri ve frekansları verilmiştir.

Şekil 2.**Okul Aile Birliklerinin İşlevleri**

Çözümlemelerden hareketle ikinci kategori olarak “Okul Aile Birliklerinin İşlevleri” kategorisi meydana getirilmiştir ve bu kategorinin altında 5 farklı kod söz konusudur. Okul aile birliklerinin okul ve çevre arasında iş birliği sağlaması okul aile birliklerinin öğretmen görüşlerine göre sağladığı katkılardan biri olmuştur. Bu konu ile ilgili “Okul aile birliği okul için en önemli iş birliği mekanizmasıdır.” [Ö1] ve “İletişim ve iş birliği ne kadar yüksek olursa sonuçta ortaya daha güzel işler çıkıyor.” [Ö7] şeklinde görüşler ifade edilmiştir. Okul aile birliklerinin okulla ilgili işlerde liderlik özelliği sergilediği karşımıza çıkan diğer bir konudur. Bu konuda bir “İşlevleri genelde iyi oluyor. Okula katkı sağlıyorlar. Yapılacak olan işlerde ön ayak oluyorlar.” [Ö3] şeklinde görüş belirtmiştir. Okulla aile arasında iletişimi sağlama da okul aile birliklerinin diğer bir işlevi olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin Ö6 kod adlı öğretmenin “Klasik ifadeyle eğitimin üç sac ayağından biri olarak gördüğümüz aile kurumu ile okul arasındaki bağı kurması açısından önemlidir.” ifadeleri buna kanıt olarak gösterilebilir.

Okul aile birliklerinin okula maddi kaynak sağlama ve fiziksel çevre düzenlemesine katkı sağlamaktadır. Bu konuda aşağıda bazı öğretmen görüşlerine yer verilmiştir.

“Okulun fiziki imkanlarını geliştirmede aktif olduklarında güzel işler çıkabiliyor.” [Ö7]

“Özellikle maddi kaynak sağlama konusunda ön plana çıkmaktadır.” [Ö9]

Okul-Aile Birliklerinin İşleyişi ve Katılım

Yapılan görüşmeler neticesinde ortaya çıkan ikinci tema “Okul Aile Birliklerinin İşleyişi ve Katılım” olmuştur. Bu temaya ait kategori ve kodlar Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3.*Okul Aile Birliklerinin İşleyişi ve Katılım Temasına Ait Kategori ve Kodlar*

Tema	Kategori	Kod
Okul Aile Birliklerinin İşleyişi ve Katılım	Okul Aile Birliklerine Katılım Düzeyi	Düşük Katılım
		Yüksek Katılım
	Etkin Okul Aile Birliklerinin İşleyişine Yönelik Görüş ve Öneriler	Etkili İletişim
		Motivasyonu Artırma
		Planlama ve Hedef Belirleme
		Toplantı Sayısını Artırma
		Mevzuat Değişikliği
		İşbirliği Yapma
		İşleri Kolaylaştırma
	Okul Aile Birliklerinin Öğretmenlerle İş birliği Sürecinde Yaşadığı Zorluklar	İletişim Eksikliği
		Eğitime Bakış Açısı
		Velinin İş Hayatı
		Sorumluluktan Kaçınma
		Yetki Sınırlarını Bilme
		Maddi Kaygılar
		Akademik Başarıya Odaklanma
		Mevzuat Bilgisi Eksikliği
		Kişisel Özellikler
		Motivasyon Eksikliği

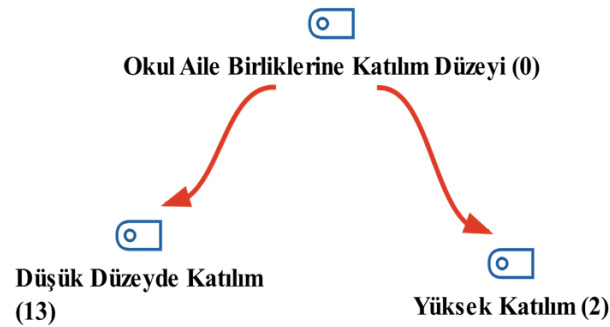
Tablo 3'te görüldüğü üzere “Okul Aile Birliklerinin İşleyişi ve Katılım” temasına ait üç farklı kategori ve 19 ayrı kod söz konusudur. Kategoriler sırasıyla “Okul Aile Birliklerine Katılım Düzeyi”, “Etkin Okul Aile Birliklerinin İşleyişine Yönelik Görüş ve Öneriler” ve “Okul Aile Birliklerinin Öğretmenlerle İş birliği Sürecinde Yaşadığı Zorluklar” şeklindedir.

Okul Aile Birliğine Katılım Düzeyi

Şekil 3'te okul aile birliklerine katılım düzeyi ve frekansları verilmiştir.

Şekil 1.

Okul Aile Birliklerine Katılım Düzeyi

Çözümlenen verilerden hareketle ilk kategori olarak “Okul Aile Birliklerine Katılım Düzeyi” olmuştur. Bu kategorinin altında 2 farklı kod söz konusudur. Öğretmenlerin bir kısmı okul aile birliklerine katılımın düşük düzeyde olduğunu belirtmişlerdir. Bununla ilgili bir öğretmen görüşüne aşağıda yer verilmiştir.

“Katılım düzeyi düşüktür. Velilerin çalışıyor olması bunda en büyük sebeptir.” [Ö10]

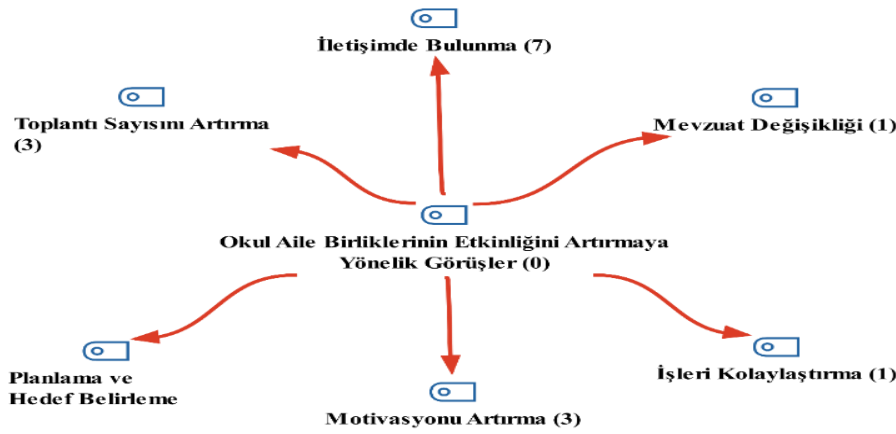
Öğretmenlerden bazıları okul aile birliklerine katılım düzeyinin yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Örneğin Ö5 kod adlı öğretmenin “Zira gönüllülük esaslı ve bu durumda işlerini severek yaptıkları için öğretmenler de katılımdan memnun kalmakta.” ifadeleri buna kanıt olarak gösterilebilir.

Etkin Okul Aile Birliklerinin İşleyişine Yönelik Görüş ve Öneriler

Şekil 4’te okul aile birliklerinin etkinliğini artırmaya yönelik görüşler ve frekansları verilmiştir.

Şekil 2.

Okul Aile Birliklerinin Etkinliğini Artırmaya Yönelik Görüşler

Çözümölen verilerden hareketle ikinci kategori olarak “Etkin Okul Aile Birliklerinin İşleyişine Yönelik Görüş ve Öneriler” olmuştur. Bu kategorinin altında 7 farklı kod söz konusudur. Öğretmen görüşlerine göre okul aile birliklerinin daha etkin olması için okul yöneticileri ve aileler arasında etkili bir iletişimin kurulması ilk öneriler arasındadır. Bununla ilgili bir öğretmen görüşüne aşağıda yer verilmiştir.

“Velilerle daha sık aralıklarla görüşerek okul ihtiyaçları ve işleyişi hakkında bilgi verilebilir.” [Ö8]

“Çevre ile sürekli iletişim halinde olmalılar.” [Ö4]

Okul aile birliği üyelerinin yeterince motive edilmemesi okul aile birliklerinin işleyişine etki etmektedir. Örneğin Ö7 kod adlı öğretmenin “Ayrıca biz toplum olarak motive edilmeyi seven bir toplumuz. Motivasyon da sağlanmalı.” ifadeleri buna kanıt olarak gösterilebilir. Okul yöneticilerinin belirli dönemlerde öğretmenlerle ve okul aile birliği ile süreci planlama ve hedefleri birlikte belirlemesi okul aile birliklerinin işleyişini etkileyen diğer unsurdur. Bu konuda aşağıda bazı öğretmen görüşlerine yer verilmiştir.

“Toplantılarla konular görüşölüp, tartışılmalı ve gerekli adımlar atılmalı.” [Ö4]

“Ayrıca sene başında okulla ilgili planlama yapılarak hedefler belirlenmeli ve bu hedeflerine şekilde ulaşılabilir bu öğretmenlerle de konuşulmalı.” [Ö1]

Okul aile birliği toplantılarının sayısının artırılması okul aile birliklerinin işleyişini etkilemektedir. Örneğin Ö1 kod adlı öğretmenin “İdare de velilerle daha sık okul aile birliği toplantıları düzenleyebilir.” ifadeleri buna kanıt olarak gösterilebilir. Okul Aile Birliği Yönetmeliği’nde yapılacak bazı değişiklikler işleyişe etki eden başka bir unsurdur. Bu konuda bir öğretmen “Bu durum yönetmeliklerin düzenlenmesi, tam olarak açıklanması ve var olan

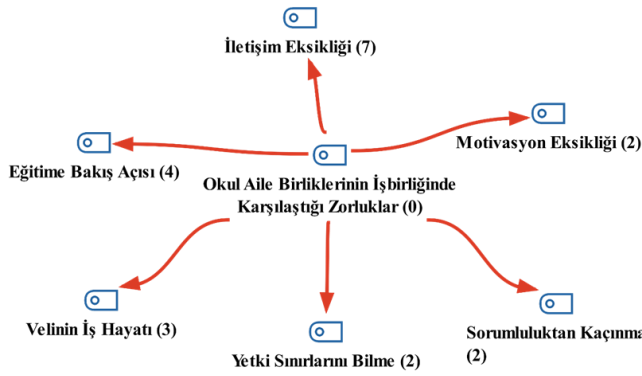
söylemlerin değişmesiyle düzeltilebilir diye düşünüyorum.” [Ö6]” şeklinde görüş belirtmiştir. Okul aile birliklerinin okul yöneticileriyle, öğretmenlerle, bazı kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapması işleyişi etkilemektedir. Örneğin Ö4 kod adlı öğretmenin “Çevre ile sürekli iletişim halinde olmalılar. Farklı meslek gruplarıyla da iş birliği yapmalılar.” ifadeleri buna kanıt olarak gösterilebilir. Okul yöneticilerinin yapılacak olan işleri kolaylaştırması da işleyişi etkileyen bir başka unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konuda bir öğretmen “Çünkü yapılacak işler genelde okul aile birliği üyeleri tarafından yapıldığı için iş yükü azalıyor.” [Ö3] şeklinde görüş belirtmiştir.

Okul Aile Birliklerinin Öğretmenlerle İş birliği Sürecinde Yaşadığı Zorluklar

Şekil 5’te okul aile birliklerinin iş birliğinde karşılaştığı zorluklar ve frekansları verilmiştir.

Şekil 5.

Okul Aile Birliklerinin İşbirliğinde Karşılaştığı Zorluklar

Çözümlenen verilerden hareketle üçüncü kategori olarak “Okul Aile Birliklerinin Öğretmenlerle İş birliği Sürecinde Yaşadığı Zorluklar” olmuştur. Bu kategorinin altında 10 farklı kod söz konusudur. İletişim eksikliği okul aile birliklerinin karşılaştığı bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla ilgili bazı öğretmen görüşlerinde “Genelde bu olay idare ile ilgili oluyor. Öğretmenlerle iletişim daha az oluyor.” [Ö3] ve “Bu takım ruhunun oluşması için de daha iyi bir iletişim kurulmalı.” [Ö7] ifadeleri yer almaktadır.

Velilerin eğitime bakış açısı, verdiği değer okul aile birliklerinin işleyişinde karşılaşılan zorluklardan biridir. Örneğin Ö1 kod adlı öğretmenin “Öncelikle görev alacak kişilerin eğitimi sevmesi, eğitime değer vermesi gerekiyor.” ifadeleri buna kanıt olarak gösterilebilir. Velilerin günlük hayattaki yoğunluğu, iş hayatı da karşılaşılan zorluklardan biridir. Örneğin Ö10 kod adlı öğretmenin “Velilerin çalışıyor olması bunda en büyük sebep bence.” ifadeleri buna kanıt olarak gösterilebilir. Velilerin sorumluluk almaktan kaçınmaları okul aile birliklerinin karşılaştığı bir zorluk türüdür. Bu konuda aşağıda bir öğretmen “Öğretmenler birlikte görev ve sorumluluk almakta ancak veliler mümkün mertebe uzak durma eğilimindedir.” [Ö1] görüşüne yer vermiştir. Okul aile birliği üyelerinin bazen yetki sınırlarını aşması bir başka zorluk türü olarak karşımıza çıkmaktadır.

Örneğin Ö1 kod adlı öğretmenin “Öğretmenlerle de onların işine karışmamak şartıyla iletişim halinde olmalı, onlara kaynak sağlayabilmeli ve işlerini kolaylaştırmalıdır.” ifadeleri buna kanıt olarak gösterilebilir. Velilerin yaşadığı maddi kaygılar da zorluklar içerisinde yer almaktadır. Örneğin Ö6 kod adlı öğretmenin “Ancak her yıl gündem olan okullarda aidat toplanıyor ya da velilerden para isteniyor haberleri sonrası bakanlığın okulların her ihtiyacını karşılıyor söylemi aslında okul-aile birliğini işlevsiz hale getiriyor.” ifadeleri buna kanıt olarak gösterilebilir. Okulların, velilerin sadece akademik başarıya odaklanmaları sosyal anlamda beklentilerinin olmaması diğer bir zorluk konusudur. Bu konuda aşağıda bir öğretmen görüşüne yer verilmiştir.

“Eğitim de temel etken başarı olarak görüldüğü için okul aile birliği üzerinden yapılacak etkinlik başarı odaklı olmadığı için işlevsiz kalıyor.”
[Ö2]

Okul aile birliği üyelerinin mevzuat hakkında yeterince bilgi sahibi olmaması da zorluklar arasındadır. Örneğin Ö6 kod adlı öğretmenin *“Bunun dışında bir diğer neden ise ailelerin bir veli olarak eğitimde hangi sorumlulukları alacaklarını net olarak bilmemesinden kaynaklı diye düşünüyorum.”* ifadeleri buna kanıt olarak gösterilebilir.

Okul aile birliği yönetici ve üyelerinin kişisel özellikleri (liderlik davranışı sergilemek gibi) karşılaşılan bir başka zorluk türüdür. Bu konuda aşağıda bir öğretmen görüşüne yer verilmiştir.

“Bu işi yapacak kişinin bol zamanı olmalı, özgüveni yerinde olmalı, gerektiğinde her kapıyı çalacak biri olmalı. Çekingen olmamalı, isteyen bir yüzü vermeyenin iki yüzü kara atasözündeki gibi talep edebilmeli.” [Ö10]

Okul aile birliği üyelerinin motivasyonlarının düşük olması karşılaşılan son başlık olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin Ö4 kod adlı öğretmenin *“Sözün özü ben velilerin de okul aile birliklerine katılım konusunda yeterince istekli olduğunu düşünmüyorum.”* ifadeleri buna kanıt olarak gösterilebilir.

Okul Aile Birliklerinin Eğitim Sürecine Katkıları ve Beklentiler

Yapılan görüşmeler neticesinde ortaya çıkan üçüncü tema “Okul Aile Birliklerinin Eğitim Sürecine Katkıları ve Beklentiler” olmuştur. Bu temaya ait kategori ve kodlar Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 4.

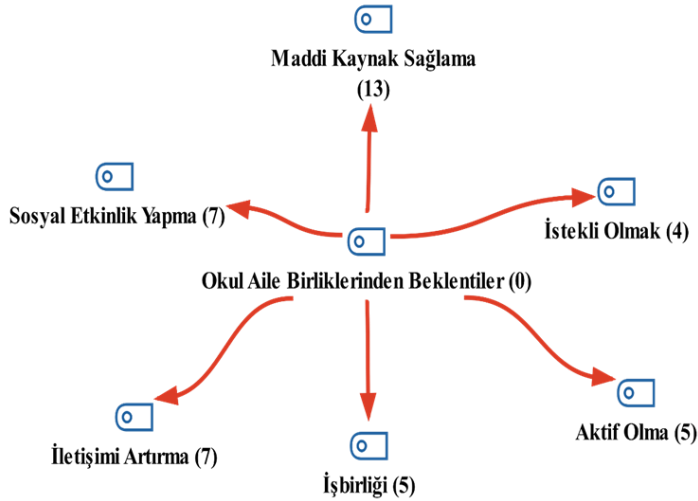
Okul Aile Birliklerinin Eğitim Sürecine Katkıları ve Beklentiler Temasına Ait Kategori ve Kodlar

Tema	Kategori	Kod
Okul Aile Birliklerinin Eğitim Sürecine Katkıları ve Beklentiler	Okul Aile Birliklerinden Beklentiler	Maddi Kaynak Sağlama
		Sosyal Etkinlik Yapma
		İletişimi Artırma
		İş birliği Yapma
		Aktif Olma
		İstekli Olma
		Maddi Durumu Zayıf Öğrencilere Destek Olma
		Eğitime Değer Verme
		Bütçeyi Etkili Kullanma
		Okul Çevre İletişimi Sağlama
	Okul Aile Birliklerinin Eğitim Sürecine Yansımaları	Sosyal Etkinlik Yapma
		Toplantılarla İletişimi Artırma
		Sorumluluk Bilincini Geliştirme
		Etkili İletişim Kurma
		Aile Katılımını Artırma
		Güvenilir Ortam Yaratma

Tablo 5’te görüldüğü gibi “Okul Aile Birliklerinin Eğitim Sürecine Katkıları ve Beklentiler” temasında iki farklı kategori ve 16 farklı kod söz konusudur. Kategoriler sırasıyla “Okul Aile Birliklerinden Beklentiler” ve “Okul Aile Birliklerinin Eğitim Sürecine Yansımaları” olmuştur.

Okul Aile Birliklerinden Beklentiler

Şekil 6’da okul aile birliğinden beklentiler ve frekansları verilmiştir.

Şekil 6.*Okul Aile Birliğinden Beklentiler*

Çözümlenen verilerden hareketle ilk kategori “Okul Aile Birliklerinden Beklentiler” meydana getirilmiştir ve bu kategorinin altında 10 farklı kod söz konusudur. Öğretmenler okul aile birliklerinden okula maddi kaynak oluşturmalarını beklemektedir. Bu konuyla ilgili aşağıda bazı öğretmen görüşlerine yer verilmiştir.

“Köy okulu olarak düşününce sene başında eğitim öğretim hazırlık sürecinde okulun fiziki şartlarının eğitime hazır hâle gelmesinde etkin görev almalılar.” [Ö8]

“Sınıfların kütüphanesine kitap ve dolap temininde, okul temizlik malzemesi sağlamada, onarım işleri gibi konularda destek olabilirler.” [Ö5]

Okullarda sosyal etkinlikler düzenleme ve sosyal faaliyetlere katılım okul aile birliklerinden beklenen başka bir beklentidir. Örneğin Ö6 kod adlı öğretmenin “Okulda yapılan sosyal faaliyetlerde daha çok varlık gösterebilirler.” ifadeleri buna kanıt olarak gösterilebilir. Okul aile birliklerinin öğretmenlerle ve okul yöneticileriyle çevrenin iletişimini artırması beklentiler arasındadır. Bu konu ile ilgili aşağıda bir öğretmen görüşüne yer verilmiştir.

“Okul-aile birliklerinin düzenli olarak okulları ziyaret etmesi, öğretmenlerle görüşmesi, okul rehberlik servisiyle iletişim halinde olması gerekiyor.” [Ö6]

Okul aile birliklerinin bazı kurum ve kuruluşlarla, öğretmenlerle işbirliği yapması beklentilerden biridir. Bu konuda bazı öğretmen görüşlerinde “İş birliği yapılmalı, daha donanımlı okul aile birliği temsilcilerinin seçilmesi ile geliştirilebilir.” [Ö9] ve “Okul için de okul aile birliği ve öğretmenler arasında iş birliği üst düzeyde olmalıdır.” [Ö1] ifadeleri yer almaktadır. Öğretmenler okul aile birliklerinden aktif olmasını beklemektedir. Örneğin Ö6 kod adlı öğretmenin “Okul-aile birliğinin aktif olduğu kurumlarda öğrenci başarısının arttığını ve okullarda disiplin olaylarının da azaldığını bizzat gözlemledim.” ifadeleri buna kanıt olarak gösterilebilir. Okul aile birliklerinin görev almaya ve bu görevi yerine getirme konusunda istekli olması beklentilerden biridir. Bu konuda aşağıda bazı öğretmen görüşlerine yer verilmiştir.

“Çalışmayı seven, eğitime değer veren bir okul aile birliği birçok ihtiyacı giderebilir.” [Ö5]

“Burada görev alacak başkan ve üyelerin gerçekten istekli olmaları, eğitime önem vermeleri, okulun eksiklerinin giderildiği durumlarda ne gibi pozitif etki edeceğini bilmesi gerekiyor.” [Ö2]

Okulda maddi durumu zayıf olan öğrencilere destek sağlama beklentilerdendir. Örneğin Ö6 kod adlı öğretmenin *“Maddi desteğe ihtiyaç duyan öğrencilerin cüzi ihtiyaçları okul bünyesinde halledilebiliyor.”* ifadeleri buna kanıt olarak gösterilebilir. Okul aile birliği üyelerinin eğitime değer veren bir bakış açısına sahip olması öğretmenler tarafından dile getirilen beklentilerden biridir. Örneğin Ö5 kod adlı öğretmenin *“Çalışmayı seven, eğitime değer veren bir okul aile birliği birçok ihtiyacı giderebilir.”* ifadeleri buna kanıt olarak gösterilebilir.

Bütçeyi etkin ve doğru kullanma okul aile birliklerinden beklenen diğer davranıştır. Bu konu ile ilgili aşağıda bir öğretmen görüşüne yer verilmiştir.

“Çoğu eğitim kökenli olmadığı için rollerinin sadece para vermek olduğunu sanıyorlar. O yüzden ihtiyaçları belirleyemiyorlar. Para verilmeden de onların katkılarıyla neler yapılacağı anlatılmalı.” [Ö3]

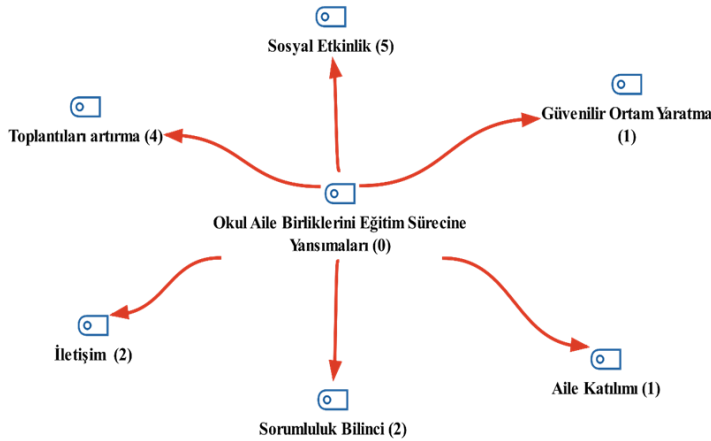
Okul aile birliklerinden okul ve çevre iletişimini sağlaması beklentilerden biridir. Örneğin Ö4 kod adlı öğretmenin *“...okulda yapılan etkinlikleri duyurmada çok etken olabilir.”* ifadeleri buna kanıt olarak gösterilebilir.

Okul Aile Birliklerinin Eğitim Sürecine Yansımaları

Şekil 7’de okul aile birliklerinin eğitim sürecine yansımaları ve frekansları verilmiştir.

Şekil 7.

Okul Aile Birliklerinin Eğitim Sürecine Yansımaları

Çözümlenen verilerden hareketle oluşturulan ikinci kategori “Okul Aile Birliklerinin Eğitim Sürecine Yansımaları” meydana getirilmiştir ve bu kategorinin altında 6 farklı kod söz konusudur. Okul aile birliklerinin okullarda sosyal etkinlik yapması öğretmenler tarafından dile getirilen bir boyuttur. Bu konuda aşağıda bazı öğretmen görüşlerine yer verilmiştir.

“Toplantı, aktivite ve sosyal etkinliklerle geliştirilebilir.” [Ö7]

“Organizasyon yapıp sosyal aktivitelerin okul içinde arttırılması ve ailenin katılımının sağlanması.” [Ö2]

Okul aile birliklerinin toplantılarla iletişimi artırması eğitim sürecine yansımalarındandır. Örneğin Ö7 kod adlı öğretmenin *“Toplantı, aktivite ve sosyal etkinliklerle geliştirilebilir.”* ifadeleri buna kanıt olarak gösterilebilir. Sorumluluk bilincini geliştirmede okul aile birlikleri rol almaktadır. Aşağıda bu konu ile ilgili bir öğretmen görüşüne yer verilmiştir.

Kesen, 2022). Okul aile birliği toplantılarının kâğıt üzerinde kalacak maddelerin belirlenmesi için değil de katılımın yüksek olduğu, alınan kararların uygulanabilir olduğu toplantılar olmalıdır.

Okul aile birliğinin süreçte yaşadığı bazı zorluklar da söz konusudur. İletişim karşılıklı bir etkileşimi gerektirdiği için okul yöneticileri ve öğretmenlerin etkili bir iletişim tarzını benimsememeleri en sık yaşanan zorluklardandır. Okulun bulunduğu yerin sosyoekonomik ve kültürel yapısı da katılımı etkilediği için zorluk teşkil etmektedir. Velilerin daha çok akademik başarıya odaklanmaları, sosyal etkinlikleri geri planda tutmaları da okul aile birliklerini yapılacak etkinliklerde ve maddi kaynak oluşturmada olumsuz etkilemektedir.

Öğretmenlerin okul aile birliklerinden en çok beklentileri maddi kaynak sağlama ve sosyal etkinlik yapma olarak karşımıza çıkmaktadır. Etkili eğitim için okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve okul aile birliğinin aktif olması gerekmektedir (Çalışkan ve Ayık, 2015). İletişim boyutu birçok alanda karşımıza çıkan en önemli boyut olarak göze çarpmaktadır. İş birliği için, motivasyon için mutlaka iletişim sağlanmalıdır. Okul ile birliklerinin maddi durumu zayıf öğrencilere destek olması da beklentiler arasındadır. Eğitimin önemli bir sac ayağı olan okul aile birliği eğitime değer vermeli ve çevreye bunu hissettirmelidir. Beklentiler olduğu gibi okul aile birliklerinin okullara ve eğitim sürecine yansımaları da mevcuttur. Okul aile birlikleri genellikle okulların velileri, öğrencileri ve okul personeli arasında iletişimi artırmak, okul etkinliklerini desteklemek ve okulun ihtiyaç duyduğu kaynakları sağlamak amacıyla kurulan gönüllü bir organizasyondur. Okul aile birlikleri, okulun eğitim kalitesini artırmak, öğrencilere daha iyi bir ortam sağlamak ve öğrencilerin başarısını desteklemek için çeşitli faaliyetler düzenler ve projeler yürütür.

Okullarda sosyal faaliyet düzenleme, velilerde ve öğrencilerde sorumluluk bilincini oluşturma ve artırma, eğitim sürecine aile katılımını artırma ve okulu gerek fiziki düzenlemelerle gerekse velilerin bir ayağının okulda olduğunu göstererek güvenli birer kurum haline gelmesine katkı sağlamaktadır. Bunların dışında Okulların ihtiyaç duyduğu kitaplar, laboratuvar ekipmanları, spor malzemeleri gibi materyallerin alınmasında, okulun ihtiyaç duyduğu kitap, laboratuvar malzemeleri ve spor malzemelerinin temininde görev üstlenmektedirler. Okulda düzenlenecek önemli gün ve haftalarda, konferanslarda, seminerlerde finansman sağlamak adına katkı sunabilirler. Başarılı öğrencilere sağlanacak burs ve ödüllerde öncülük yapabilir ve kaynak sağlayabilirler. Ayrıca okul veli arasındaki köprü görevini üstlenip iletişimi daha üst düzeylere çıkarabilirler. Ayrıca okulların fiziksel anlamda iyileşmesi için yeterli ödenekleri alamadığı göz önünde bulundurularak, onarım ve iyileştirme anlamında katkı sağlayabilirler.

Öneriler

Günlük yaşamda karşılaşılan birçok problemin nedeni iletişimsizliktir. Okul aile iş birliğini geliştirmek için okul yöneticileri, öğretmenler ve veliler arasında sağlıklı bir iletişim olmazsa olmazdır (Aslanargun, 2007). Veliler okul aile birliklerinde görev almaya motive edildiği, okulda yapılan eğitsel ve sosyal faaliyetler çevreye fark ettirildiği, gereksiz iş yükünden ve bürokratik engellerin geri planda bırakıldığı ve etkili bir okul çevre iletişimi sağlandığı vakit okul aile birlikleri etkililik düzeyini üst seviyelere taşıyacaktır.

Araştırmaya katılan öğretmenler okul aile birliklerinin okuldaki etkinlikleri çeşitlendirme ve artırma, okul çevre iletişiminde köprü görevi üstlenme, öğrenci başarısını olumlu anlamda etkileme, okula devamlılığı artırma, okulları öğrenci ve veliler için daha güvenli bir ortam haline getirme, öğrenci ve velilerde sorumluluk duygusunu geliştirme gibi etkilerinin olduğunu savunmuşlardır. Bu araştırma sonuçlarına göre okul aile birliklerinin okula olan katkısını en üst seviyeye çıkarmak için şu önerilere yer verilmiştir:

1. Okul çevre iletişimini arttırmak için okul yöneticileri, öğretmenler ve ailelerin birbirini daha iyi tanıması ve kaynaşması için etkinlikler düzenlenmelidir.

2. Ailelerin günlük hayattaki işleri göz önünde bulundurularak toplantı saatleri belirlenmeli ve bu toplantıların asıl amacının maddi kaynak sağlama olmadığı hissettirilmelidir. Maddi kaygılar velilerin bu toplantılara katılımına engel olmaktadır. Toplantılarda velilerin kendini rahatça ifade edebileceği, fikir sunabileceği bir ortam oluşturulmalıdır.
3. Öğretmenlere gerek lisans döneminde derslerle gerekse meslek hayatında hizmet içi eğitim faaliyetleriyle etkili okul veli iletişiminin nasıl sağlayacağı ile ilgili ders vb. etkinlikler yapılmalıdır.
4. Okulla ilgili kararlarda öğretmen görüşlerine de başvurulmalıdır, kararları sadece okul yöneticisi ve okul aile birliği üyeleri almamalıdır. Okul aile birliği üyelerine mevzuat hakkında bilgi verilmeli, yetki ve sınırları belirtilmelidir. Okul çevre iletişimi sağlandığında ne gibi değişikliklerin olduğu öğrenci ve velilere çeşitli yollarla (sosyal medya, resmî web sitesi) ulaştırılmalıdır.
5. Velilerin eğitime bakış açısı değiştirilmeli, okulun geleceğimizi belirleyecek olan bireyleri yetiştiren bir kurum olduğu hissettirilmeli ve çevrenin eğitime verdiği değer artırılmalıdır. Okul aile birlikleri gerektiğinde resmi kurum ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yapmalı, okulda olan varlıklarını öğrenci ve ailelere hissettirmelidir.

Kaynakça

- Ağalday, B. ve Gül, M. (2022). Okul müdürlerinin finansal kaynak sağlamada karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin fenomenolojik bir inceleme. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 155-177.
- Akbaşlı, S. ve Kavak, Y. (2008). Ortaöğretim okullarındaki okul aile birliklerinin görevlerini gerçekleştirme düzeyleri, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(1), 1-21.
- Akbaşlı, S. ve Tura, B. (2019). Okul aile birlikleri okullara ne getirdi? Neyi değiştirdi? *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 14(20), 1747-1768.
- Akkaya, R. (2019). Eğitime katılım bağlamında okul aile birliklerinin yeri, *İlke İlim Kültür Dergisi*, 10, 1-20.
- Akyürek, M.İ. ve Esen, S. (2023). Veli görüşlerine göre okul aile iş birliğinin incelenmesi, *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26, 186-200.
- Atar, İ. ve Kesen, M. (2022). Okul aile birliği hakkında okul yöneticilerinin görüşlerinin incelenmesi, *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 6(2), 352-366.
- Aslanargun, E. (2007). Okul-aile iş birliği ve öğrenci başarısı üzerine bir tarama çalışması, *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(18), 119-135.
- Ceylan, M. ve Akar, B. (2010). Ortaöğretimde okul aile iş birliği ile ilgili öğretmen ve veli görüşlerinin incelenmesi, *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 43-64.
- Cılga, İ. (2006). Okul aile birliği çalışmalarını güçlendirme araştırması, *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 17(1), 7-36.
- Çakır, E. ve Yavuz, M. (2020). Ortaokullarda aile katılımına yönelik okul müdürlerinin görüşleri, *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 17-34.

- Çalışkan, N. ve Ayık, A. (2015). Okul aile birliği ve velilerle iletişim, *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 1(2), 69-82.
- Çayır, N., Çayır, B., Ada, Ş. ve Gönenç, H. (2023). Okul aile iş birliğine yönelik okul yöneticilerinin görüşleri, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 66, 367-393.
- Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: Okul aile dayanışması, *İlköğretim Online*, 2(2), 28-34.
- Çelenk, S. (2002). İlk okuma ve yazma öğretiminde karşılaşılan sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri, *İlköğretim Online Dergisi*, 1(2), 40-47.
- Çelik, S. (2021). İlköğretimde okul aile iş birliğinin geliştirilmesi: Beklentiler, sorunlar ve çözüm önerileri, *Uluslararası Ders Kitapları ve Eğitim Materyalleri Dergisi*, 4(1), 38-50.
- Demir, O.O., Bektaş, O. ve Saraçoğlu, S. (2021). Okul aile iletişiminin başarıya, özgüvene, motivasyona ve tutuma katkısı, *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 4(1), 25-41.
- Gökçe, E. (2000). İlköğretimde okul aile iş birliğinin geliştirilmesi, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(7), 204-209.
- İlgar, Ş. ve Topaç, N. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin okul aile iş birliğine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi, *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 93-114.
- MEB Okul Aile Birliği Yönetmeliği, (2012).
- Ok, S. (2016). Öğretmen ve ailelere göre okul öncesi eğitimde okul aile iş birliğinin önemi, *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 32, 61-79.
- Özgan, H. ve Aydın, Z. (2010). Okul aile iş birliğine ilişkin yönetici, öğretmen ve veli görüşleri, *e-Journal of World Sciences Academy Education Sciences*, 5(3), 1169-1189.
- Porsuk, A. ve Kunt, M. (2012). Denizli merkez ilköğretim okullarındaki okul aile ilişkilerinde karşılaşılan sorunlar üzerine yönetici görüşleri, *Pamukkale Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 203-218.
- Toprakçı, E. ve Arslan, F. (2020). Okul yöneticilerinin görüşlerine göre dezavantajlı bölgelerdeki okul aile birliklerinin işlevselliğini etkileyen faktörler, *Uluslararası Liderlik Eğitim Dergisi*, 6(1), 60-73.
- Ülker, M., Terzioğlu, E., Şahin, M. ve Özbayar, M. (2019). Okul ve aile iş birliğinde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri, *Education Sciences (NWSAES)*, 14(4), 124-131.
- Yavuz Güler, Ç. (2014). Okul aile iş birliği: Öğretmen adaylarını ailelerle çalışmaya yeterince hazırlayabiliyor muyuz? *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(4), 72-90.
- Yaylacı, A.F., (1999). *İlköğretim okullarında ailenin okula katılımı (Ankara ili örneği)*, Yüksek Lisans Tezi (YÖK Tez No: 81725), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.